

نیاز به فعالیت اقتصادی

فعالیت اقتصادی چیست؟

هر جامعه‌ای برای ادامه زندگی و رفع نیازهای خود ناگزیر است از منابع طبیعی استفاده کند و وسایل مورد نیاز خود را تولید کند. به این کار «فعالیت اقتصادی» گفته می‌شود.

در سال هفتم با انواع فعالیت‌های اقتصادی آشنا شدید و آموختید که تولید ممکن است تولید کالا یا خدمت باشد. کشاورزان در مزرعه و باغ و کارگران در کارخانه و کارگاه، کالا تولید می‌کنند. پزشکان، معلمان، پلیس، کارمندان و ... خدمت ارائه می‌کنند. برخی افراد نیز خدمات و کالاهای تولید شده را توزیع و مبادله می‌کنند و به دست مصرف‌کنندگان می‌رسانند. پس در هر جامعه‌ای عده‌ای به فعالیت‌های تولیدی و توزیعی مشغول‌اند. از سوی دیگر همه افراد جامعه و حتی تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان به نوبه خود مصرف‌کننده‌اند. افراد در این فعالیت‌ها با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. بدین ترتیب هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند بدون فعالیت‌های اقتصادی به حیات خود ادامه دهد و در همه جوامع، چرخه تولید، توزیع و مصرف وجود دارد و همواره بین افراد روابط اقتصادی برقرار می‌شود.



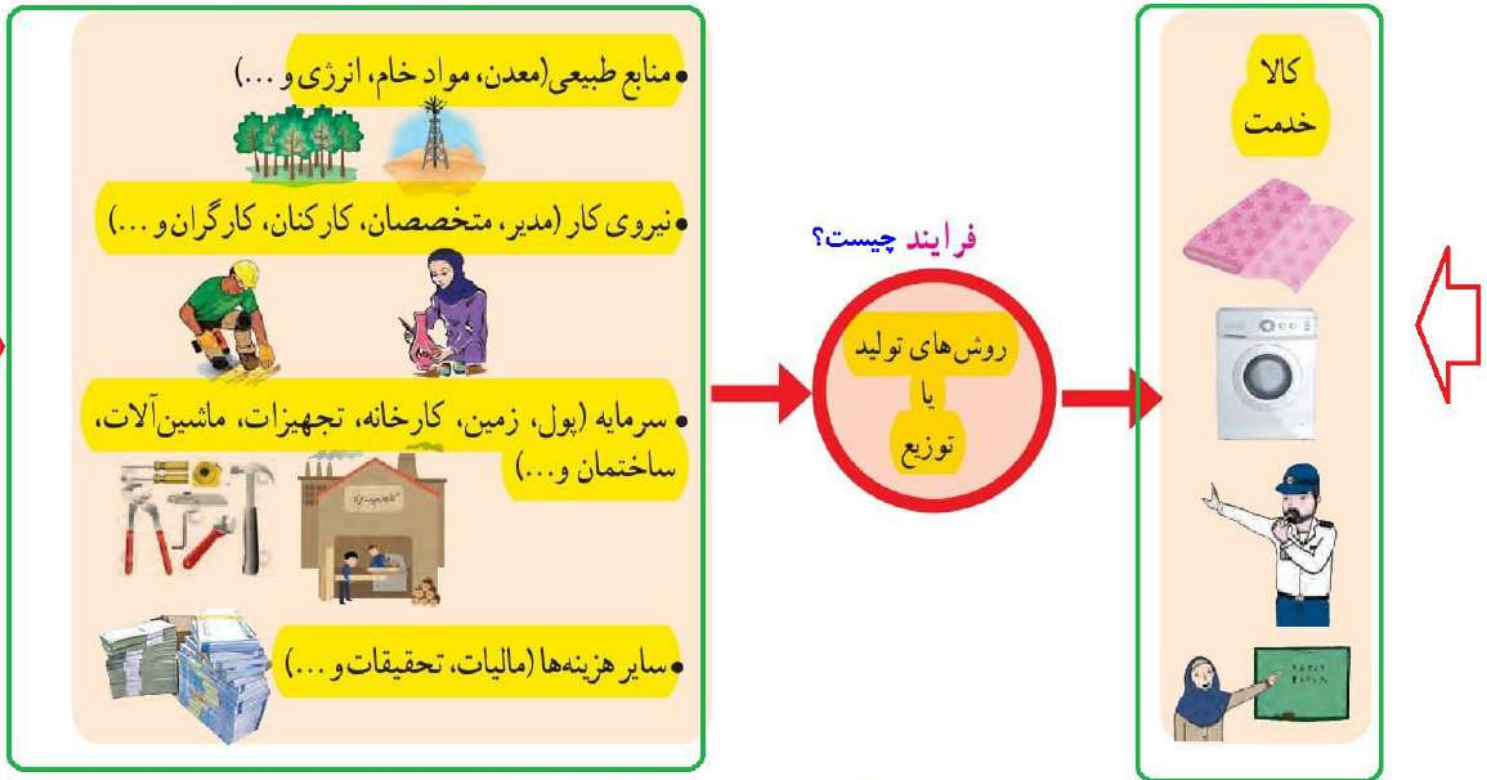
برای افزایش بهره‌وری در فعالیت‌های اقتصادی باید چه کاری انجام دهیم؟

بهره‌وری در تولید، توزیع و مصرف

برای افزایش بهره‌وری در فعالیت‌های اقتصادی، باید بهره‌وری را در تولید و توزیع افزایش دهیم و الگوی مصرف را نیز عقلانی کنیم. در درس قبل با نمونه‌هایی از مصرف بهینه یا بهره‌وری در مصرف آشنا شدید.

ستانده* (خروجی‌ها) فعالیت اقتصادی چه نام دارد؟

نهاده* (ورودی‌ها) فعالیت اقتصادی را نام ببرید.



افزایش بهره‌وری به چه معناست؟

افزایش بهره‌وری به این معناست که با روش‌های مناسب، هزینه‌های خود را با حفظ کیفیت کالا یا خدمات، کاهش دهیم و در مقابل، خروجی‌های فعالیت اقتصادی خود (ستانده) را افزایش دهیم.

برای مثال اگر در کارگاهی روزی ۱۰ جفت کفش تولید شود و صاحب کارگاه با اجاره کردن یک ساختمان به قیمت ارزان‌تر و آموزش دادن و تشویق نیروی کار یا ابداع یک روش جدید یا اختراع یک وسیله که مصرف برق یا مواد مصرفی را کاهش می‌دهد. میزان تولید را به ۱۳ جفت کفش (با همان کیفیت یا با کیفیتی بهتر) در روز افزایش دهد، در اینجا می‌گوییم بهره‌وری اتفاق افتاده است. **علاوه بر افزایش تولید و کالا چه چیز باید مورد توجه قرار بگیرد؟** البته علاوه بر افزایش میزان تولید کالاها و خدمات، افزایش کیفیت آنها نیز مورد توجه قرار می‌گیرد.



... یک مثال خوب درباره بهره‌وری در توزیع خدمات، مراکز صدور گذرنامه (پاسپورت) در شهرهاست. در یکی دو دهه قبل، در شهرهای بزرگ همه متقاضیان گذرنامه باید به اداره گذرنامه یعنی ساختمانی که واقع در یک خیابان بود، مراجعه می‌کردند. زمان صدور گذرنامه خیلی طولانی بود. در خیابان جلوی این اداره، صف‌های طولانی تشکیل می‌شد و تحویل و گرفتن مدارک هم برای مراجعه‌کنندگان و هم کارکنان اداره، دشوار و زمان‌بر بود. ... بعدها دفتر پلیس +۱۰ در مناطق مختلف شهر ایجاد شد. اکنون ساکنان هر منطقه شهر برای گرفتن گذرنامه به نزدیک‌ترین دفتر پلیس +۱۰ در محله خود مراجعه می‌کنند و در کوتاه‌ترین زمان و با صرف وقت و انرژی کمتر، گذرنامه‌شان را دریافت می‌نمایند.

در مرحله دوم با آموزش از طریق رسانه ها مردم را به آگاهی رساند که به میزان مصرف خرید کنند در مرحله مصرف هم روش های صحیح نگه داری از نان قرار دادن در فریزر و نگه داشتن نان در کیسه های پلاستیکی به می تواند به افزایش بهره وری کمک کند

فعالیت

۱- به چند گروه تقسیم شوید. محصولی مانند نان را در نظر بگیرید. هر گروه یکی از مراحل را انتخاب کند: مرحله اول - تولید (کشت گندم، برداشت گندم، تولید آرد، پختن نان) مرحله دوم - توزیع یا فروش نان و مرحله سوم - مصرف نان. هر گروه بگوید که چه راه هایی برای بالا بردن بهره وری در آن مرحله وجود دارد.

۲- به نظر شما، اگر میزان هزینه های تولید را افزایش دهیم و به همان اندازه میزان تولید افزایش یابد، باز هم می توانیم ادعا

کنیم بهره وری اتفاق افتاده است؟
خیر زیرا بهره وری زمانی افزایش می یابد که کیفیت نیز افزایش پیدا کند و در مرحله فرآیند بهره وری انجام شود یعنی روش های تولید و توزیع نیز اصلاح شود.

۳- آیا در محل زندگی شما مراکز خریدی وجود دارند که بتوان گفت موجب عرضه بهتر کالا یا خدمات شده اند و بهره وری در توزیع را بالا برده اند؟ درباره آنها توضیح دهید.

۴- چه کارهایی می توان انجام داد تا هزینه های آب، برق و گاز مدرسه شما (در عین تأمین نیازهای لازم دانش آموزان) کاهش یابد. در این باره همفکری کنید و پیشنهاد های برتر و قابل اجرای خودتان را به مدیر مدرسه تحویل دهید.

بر عهده دانش آموز

بهره وری سبز

در سال هفتم خواندید که از دیدگاه اسلام، طبیعت و منابع طبیعی، آیات و نشانه های

حکمت خداوند و نعمت های الهی هستند و انسان حق استفاده بی رویه از طبیعت و لطمه زدن به آن را ندارد. همچنین بی بردید که از منظر اسلام، اقتصاد و تولید چیست؟

یعنی تولید وسیله ای است که انسان از طریق آن نیازهای خود و جامعه را رفع می کند و به

مسائل مهم تر می پردازد. در دنیای امروز تولید با چه هدفی انجام می شود؟

در دنیای امروز، تولید با هدف کسب سود بیشتر انجام می گیرد و سودجویان بدون

توجه به تخریب و نابودی طبیعت همچنان به تولید بیشتر ادامه می دهند.

پس از انقلاب صنعتی در غرب و به ویژه در ۱۵۰ سال اخیر، کشورهای صنعتی و

قدرتمند به بهره برداری بی رویه از منابع طبیعی و طبیعت دست زده اند تا بتوانند کالاهای

بیشتری تولید کنند. کشورهای صنعتی امروز سعی می کنند از طبیعت و منابع طبیعی خود

محافظت کنند اما با تبلیغات و تحت تأثیر قرار دادن مردم دیگر کشورها، مصرف گرایی را

که موجب تخریب محیط زیست می شود، تشویق می کنند. اما افزایش تولید به هر روش و

به هر قیمتی مجاز نیست. افزایش تولید و فعالیت های اقتصادی اگر به محیط زیست لطمه

بزند، با اصول بهره وری سازگار نیست! زیرا نابودی و تخریب طبیعت، خود هزینه های مجدد و مشکلات جبران ناپذیری برای ما به وجود

می آورد.

در دودهمه اخیر در کشور ما چه فعالیت های باعث تخریب محیط زیست شده است؟

برای مثال، در دو دهه اخیر در نواحی داخلی کشور ما به طور بی رویه چاه های عمیقی حفر شد. آب این چاه ها و سفره های آب

زیرزمینی برای افزایش تولید محصولاتی چون پسته به مصرف رسید، اما حفر بی رویه چاه ها مشکلات زیادی چون کم آبی شدید در

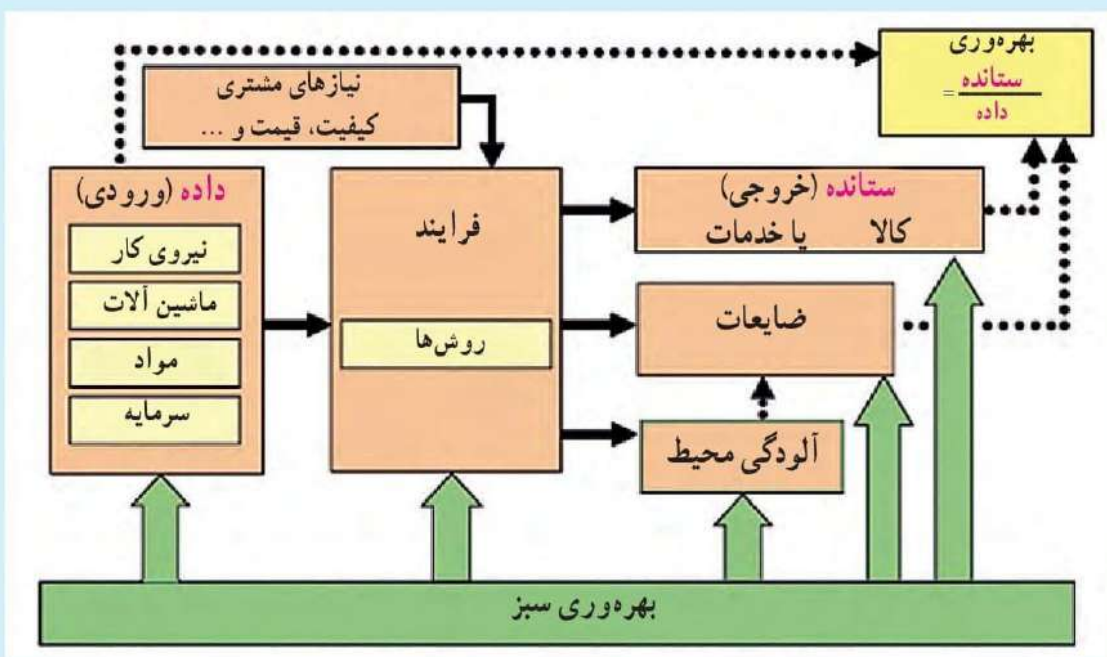
منطقه، خشک شدن مزارع و تخلیه روستاها و یا افزایش احتمال بروز زمین لرزه را به دنبال دارد که جبران آنها بسیار دشوار است. مثال

دیگر در این مورد، استفاده بی رویه از کودهای شیمیایی و سموم کشاورزی است. مصرف این مواد اگرچه میزان تولید سبزیجات و



میوه‌ها را بالا می‌برد اما به دلیل انتقال سموم به آب و خاک و بدن انسان، موجب شیوع بیماری‌های خطرناک می‌شود و پس از آن باید هزینه‌های زیادی برای درمان مردم صرف شود. آموزش کشاورزان در این زمینه و نظارت بر میزان مصرف سموم و کودهای شیمیایی و همچنین ترویج شیوه‌های جدید کشاورزی از وظایف وزارت جهاد کشاورزی است.

امروزه با توجه به اهمیت محیط زیست از چه واژه‌ای استفاده می‌شود؟
 بدین ترتیب امروزه با توجه به اهمیت حفظ محیط زیست، به جای واژه بهره‌وری از «بهره‌وری سبز» استفاده می‌شود. منظور از بهره‌وری سبز این است که از ابزارها، روش‌ها و فناوری‌های مختلف در همه مراحل تولید، توزیع و مصرف به گونه‌ای استفاده کنیم که تأثیرات مضر و منفی فعالیت‌ها بر محیط زیست به کمترین حد ممکن برسد.



اصول بهره‌وری سبز باید در همه مراحل رعایت شود.

بهره‌وری در کشور ما چه وضعیتی دارد؟

به بریده اخبار روزنامه‌ها توجه کنید.

متأسفانه کشور ما در مقایسه با برخی کشورها از نظر بهره‌وری وضعیت چندان مطلوبی ندارد. بنابراین، همه موظفیم با برنامه‌ریزی صحیح، نگرش بهره‌وری را در همه فعالیت‌های بخش‌های مختلف اقتصادی (کشاورزی، صنعت و خدمات) ترویج کنیم و به کار بگیریم.



۱۶۳

چرا جمهوری اسلامی ایران سیاست اقتصاد مقاومتی را در پیش گرفته است؟

اقتصاد مقاومتی

پس از انقلاب اسلامی، کشورهای سلطه‌گر و قدرت‌های بزرگ اقتصادی که با وقوع انقلاب، منافع خود را در خطر می‌دیدند مشکلاتی مانند جنگ تحمیلی، تحریم اقتصادی* و... را بر سر راه ما قرار دادند تا از پیشرفت کشورمان جلوگیری کنند. این مخالفت‌ها تا امروز نیز ادامه دارد و آنها سعی می‌کنند ایران را از نظر اقتصادی شکست بدهند. به همین دلیل، جمهوری اسلامی ایران بنا به توصیه‌ها و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، سیاست اقتصاد مقاومتی را طراحی و در پیش گرفته است. **اقتصاد مقاومتی یعنی چه؟**

اقتصاد مقاومتی یعنی در شرایط سخت بتوانیم کمترین اتلاف هزینه را داشته باشیم، روی پای خود بایستیم، از تولید ملی حمایت کنیم، از اسراف بپرهیزیم و از منابع و امکانات حداکثر استفاده را بکنیم.

به عبارت دیگر، می‌توانیم بگوییم محور اصلی اقتصاد مقاومتی، «بهره‌وری» است.



در کشور ما سازمان ملی بهره‌وری ایران در زمینه وضعیت بهره‌وری و چگونگی راه‌های افزایش آن در بخش‌های مختلف اقتصادی کشور مطالعه، سیاست‌گذاری و نظارت می‌کند.

فعالیت

۵- مسعود و پسر عموش با هم به مسافرت رفته و در مهمان‌سرای اقامت داشتند. یک روز برای گردش در شهر از مهمان‌سرا بیرون رفتند. هنوز چند قدمی بیشتر از آنجا دور نشده بودند که مسعود گفت: «فراموش کردم لامپ‌ها و کولر (خنک‌کن) اتاق را خاموش کنم. باید برگردم و این کار را انجام دهم»، ولی پسر عموش گفت: «لازم نیست. ما برای اقامتمان و چیزهایی

که مصرف می‌کنیم به صاحب مهمان‌سرا بول می‌دهیم!» شما کدام نظر را درست می‌دانید؟ چرا؟
نظر مسعود هر چند آن‌ها هزینه هتل را می‌پردازند اما انرژی یک کشور در حال هدر رفتن است و اسراف در مصرف مانع بهره‌وری می‌شود.
۶- کاربرگ شماره (۱۸) را با به همفکری یکدیگر در کلاس انجام دهید.
بر عهده دانش آموز

۷- همفکری کنید و بگویید شما دانش‌آموزان از چه راه‌هایی می‌توانید به تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در کشور کمک کنید.
دست‌کم سه راه پیشنهاد کنید. **بر عهده دانش آموز**